

Společná zemědělská politika společná rybolovná politika

Veronika Zapletalová

Proč vzniknul společný trh se zemědělskými výrobky

- Smlouva o EHS:
- Hlava II čl.39 Smlouvy o EHS cíle SZP:
 - zvýšit produkci zemědělské výroby podporou technického pokroku a optimálního využití výrobních činitelů, zejména pracovních sil
 - zajistit slušnou životní úroveň venkovského obyvatelstva, zejména zvýšit individuální příjmy osob pracujících v zemědělství
 - stabilizovat trhy
 - zaručit spolehlivost dodávek
 - zajistit přiměřené ceny zboží dodávaného spotřebitelům

Jakými nástroji disponuje společná zemědělská politika?

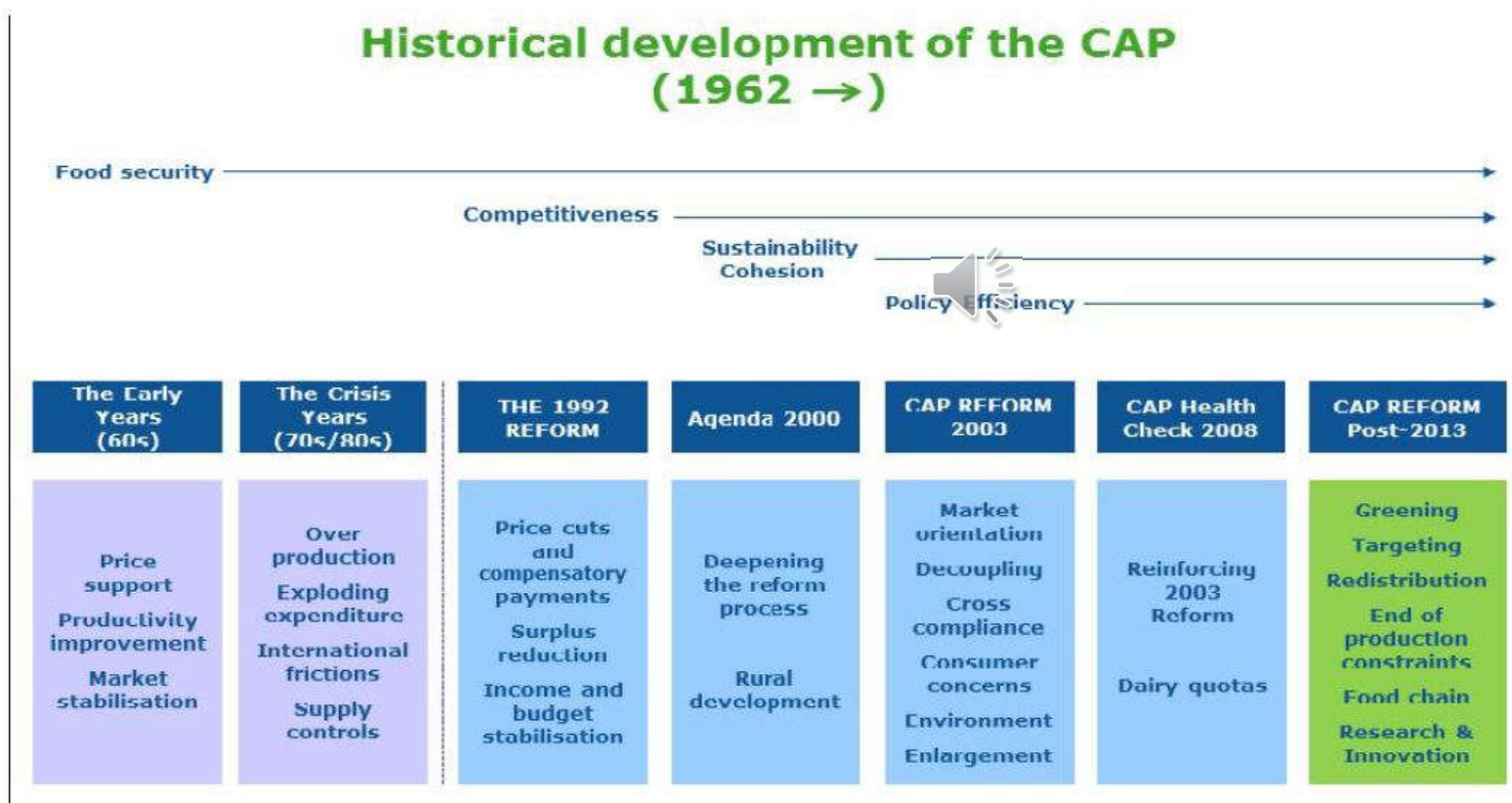
- Intervenční ceny
 - minimální ceny pro produkci, zásadně sníženy (McSharry), dnes nepodstatné
- Kvóty
 - maximálně garantované množství konkrétní produkce, ruší se
- Přímé platby
 - hlavní nástroj, výše podle velikosti farmy, oddělení od produkce + vazba na konkrétní ekologické standardy
- Další podpora
 - např. v rámci Areas with natural or other specific constraints (ANCs), dříve LFA – kompenzace pro tyto zemědělce

Jakými nástroji disponuje společná zemědělská politika?

- Zemědělský orientační a záruční fond- EAGGF
- Po reformě: akcent na rozvojovou část, navyšování prostředků
- Od 2007:
 - Evropský zemědělský záruční fond (EAGF)
 - Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)
- Od roku 2008 uplatnění principu modulace:
 - snižování plateb zemědělcům s nejvyššími podporami (až 10 % do roku 2012) a jejich přesun do národního rozpočtu pro rozvoj venkova – tzv. Health Check

Historický vývoj

Figure 2. Historical development of the Common Agricultural Policy

Prosím, zopakujte si např. dle Fiala – Pitrová (2018)

Source: European Commission (2015).

Proč bylo potřeba reformovat zemědělský
sektor?

Proč bylo potřeba reformovat zemědělský sektor?

- Systémový problém:
 - navyšování garantovaných cen → nadprodukce → vysoké náklady
 - Konkurenceschopnost na světových trzích
- Transparentnost a regulace

Zopakujte si:

- Mansholtův plán (1968)
- Miniplán (1973)
- Zemědělská reforma a „britský problém“ (1984 Fontainebleau)
- Reformní pokusy 80.let
- MacSharryho reforma (1992):
 - Plošná redukce garantovaných cen
 - Kompenzace redukce pomocí přímých plateb farmářům
 - Zavedení doprovodných opatření vedoucích k extenzifikaci
 - Podpora zanechání půdy ladem či vyjímání zemědělské půdy za účelem zalesnění

Agenda 2000

- snižování intervenčních cen, kompenzační platby
- vize východního rozšíření (rozdíly v cenách) – jak utáhnout zemědělství ve východní Evropě?
- Tlak na globální konkurenceschopnost Evropy
- Založení II. pilíře: kultivace a rozvoj venkova
- Neuskutečněné návrhy
 - Princip degresivity: snižování kompenzačních plateb v čase
 - Princip modulace: max. platba na farmu, přesun prostředků do 2. pilíře
 - Akcent na neekonomické aspekty SZP

Fischlerova reforma (2003)

- Cíl: úplné oddělení finanční podpory zemědělství od produkce (decoupling)
- Výsledky:
 - Jednotné platby na farmu (podle velikosti, SPS) místo platby na plochu, nebo jednotku (SAPS)
 - Zásada cross-compliance: kvalitativní a ekologické standardy napříč celou EU
 - Dodržování environmentální legislativy
 - GAEC: dobrý zemědělský a environmentální stav půdy
 - Další snižování intervenčních cen
 - Pokračování modulace

Jak východní rozšíření ovlivnilo společnou
zemědělskou politiku?

Zdravotní kontrola (Health check) 2008

- Menší míra zvýšení povinné modulace pro podniky nad 5 000 € ročně, než bylo původně navrhováno
- Nebyl prosazen návrh degresivity v oblasti přímých plateb
- Decoupling (další oddělování plateb od produkce) a konec vázaných podpor u některých plodin pěstovaných na orné půdě či chmele (od 1/2010), u bramborového škrobu, lnu a konopí na vlákno (od 2012)
- Navyšování mléčných kvót o 1 % do r. 2013; pružnější přístup k min. ref. množství tuku v mléce; úplné odstranění kvót v roce 2015; možnost čl. států poskytovat do 3/2014 svému mléčnému sektoru limitovanou státní pomoc; tzv. měkké přistání
- zrušení povinného vyjímání části půdy z produkce
- zrušení hektarové podpory pěstování energetických plodin, ušetřené prostředky mají být k dispozici novým členským státům
- zahrnutí nových priorit do programu rozvoje venkova (boj s klimatickými změnami, podpora OZE, hl. biopaliv druhé generace, vodohospodářství a zachování biologické rozmanitosti, inovace, mléčný sektor)
- Členské státy měly Komisi zaslat revidované národní strategické plány rozvoje venkova

Proč byla potřebná reforma evropského zemědělství po roce 2015?

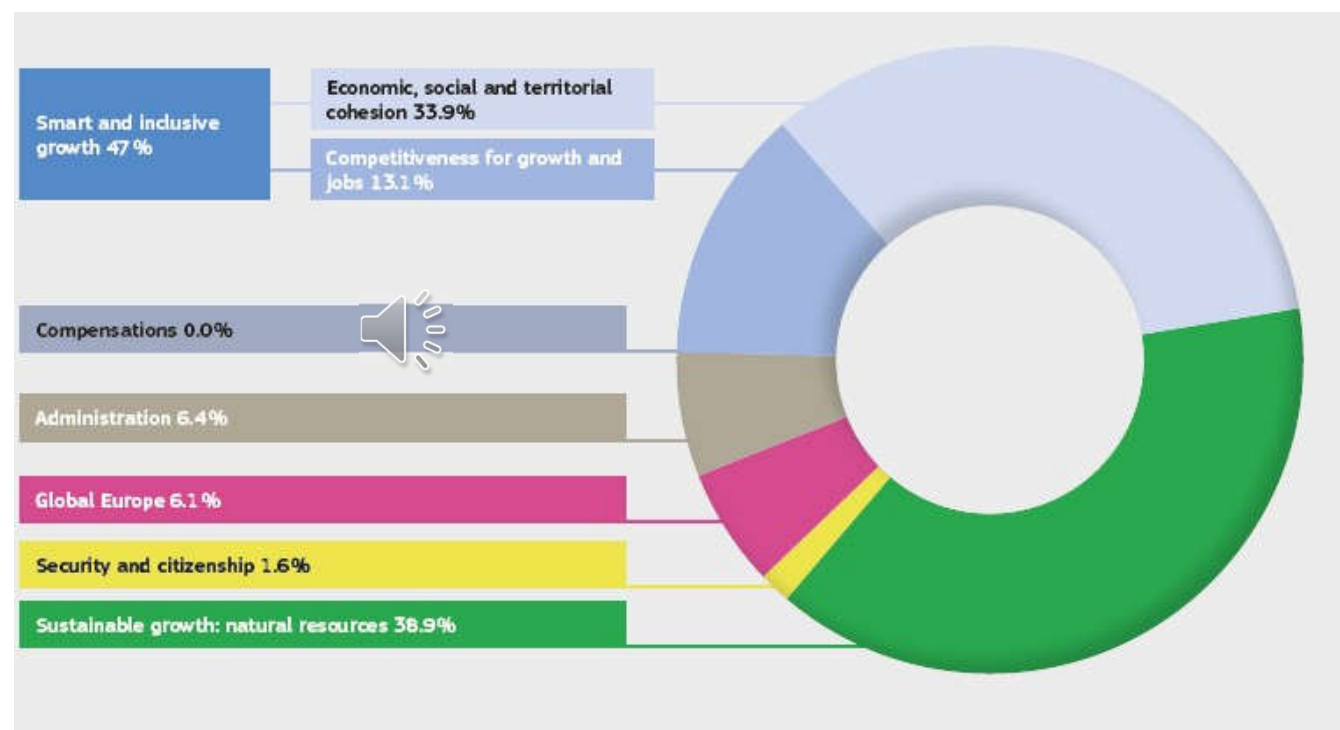
- Odraz v novém MFF (2014-2020)
- Greening
- Platby pouze aktivním zemědělcům
- Zastropování plateb pro velké farmy
- Převod plateb mezi oběma pilíři
- Redukce nerovnováh v platbách pro jednotlivé státy
- Rušení kvót

Jak tedy funguje současný systém?

- Dvě složky přímých plateb
 - nároková
 - motivační (30 %, tzv. greening s dvouletým bezsankčním obdobím)
- Malé farmy (do 10 ha): zjednodušené čerpání bez environmentálních podmínek
- Snížení plateb pro největší farmy (platby nad 150 tis. €), tzv. capping , min. o 5 %
- Konvergence rozdělování přímých plateb mezi členskými státy (kritérium: průměrná platba na ha pod 90 % průměru EU)
- Zrušení kvót na mléko (2015), cukr (2017), vinnou révu (2030)
- Extra dotace pro mladé, začínající farmáře do 40 let (+25 % prvních pět let, do 90 ha)
- Možnost prodloužení platby na plochu (SAPS) až do r. 2020 Možnost přesunu až 15 % prostředků mezi oběma pilíři (státy pod 90 % průměru EU až 25 %)
- Alespoň 30 % prostředků na II. pilíř

Kam jdou reálně peníze?

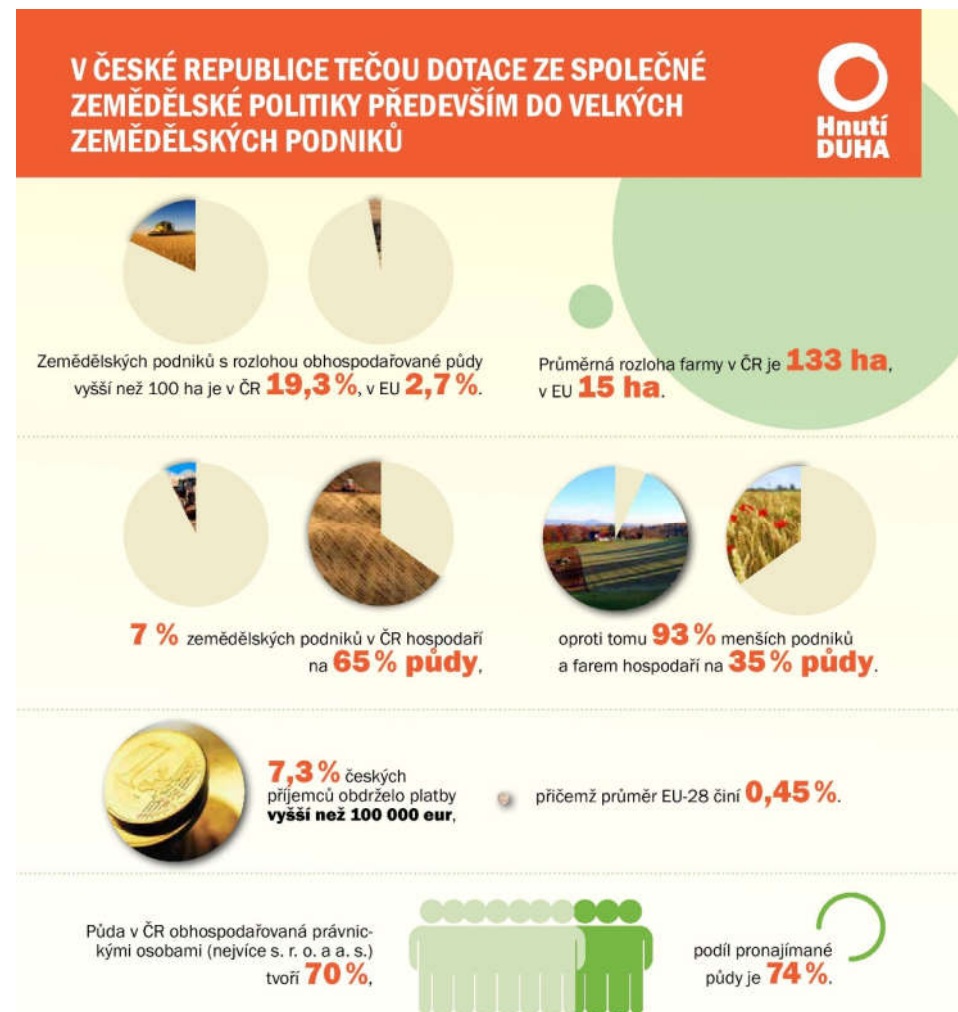
- 1. pilíř přímé dotace – 70 % (EU)
- 2. pilíř rozvoj venkova – 20 % (EU + čl. státy)
- Podpora trhu – 10 % (EU)

CAP v MMF 2014 - 2020

Rozdělování dotací v ČR

Státní zemědělský intervenční fond zveřejňuje SAZBY JEDNOTLIVÝCH DOTAČNÍCH TITULŮ Jednotné žádosti 2018		
Dotační tituly	Sazba dotace v Kč	Jednotka
Jednotná platba na plochu (SAPS)	3 388,15	ha
Platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (Greening)	1 877,38	ha
Platba pro mladé zemědělce	1 694,08	ha
Dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS):		
VCS bílkovinné plodiny	2 218,12	ha
VCS konzumní brambory	4 752,25	ha
VCS brambory pro výrobu škrobu	13 679,08	ha
VCS ovoce s velmi vysokou pracností	12 071,29	ha
VCS ovoce s vysokou pracností	8 022,59	ha
VCS zelenina s velmi vysokou pracností	11 732,11	ha
VCS zelenina s vysokou pracností	3 591,56	ha
VCS cukrová řepa	6 549,92	ha
VCS chmel	15 572,51	ha
VCS tele masného typu	8 688,90	VDJ
VCS dojnice	3 687,10	VDJ
VCS bahnice nebo kozy	3 551,78	VDJ
Přechodné vnitrostátní podpory (PVP)		
Zemědělská půda	141,58	ha
Chmel	3 952,77	ha
Brambory určené na výrobu škrobu	1 279,28	t
Přezvýkavci	76,45	VDJ
Krávy bez tržní produkce mléka	87,72	VDJ
Ovce/kozy	42,99	VDJ

Problematické body

- Nesporné zvýšení efektivity vs. omezené reformy
- Rigidní systém nepříliš podporující podnikatelskou aktivitu
- Věková struktura zemědělců
- Regulovaný zemědělský trh
- Vysoké náklady na produkci, rozpočet
- Ohrožení zemědělského odbytu v rozvojových zemích
- Privilegované postavení zemědělské komunity
- Spravedlnost systému (18 % / 80 %)
- Relevance politiky vzhledem k aktuálním výzvám

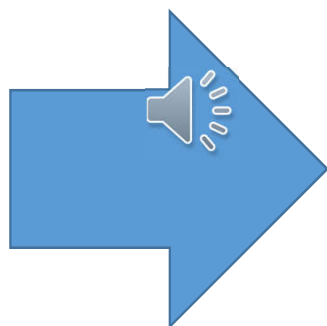
Jak bude evropské zemědělství vypadat po roce 2020?

- 29. listopadu 2017

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU
PARLAMENTU, RADĚ,
EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A
SOCIÁLNÍMU VÝBORU A
VÝBORU REGIONŮ -

Budoucnost potravinářství a
zemědělství

(COM(2017) 713 final)

Proč by podle EK mělo
dojít k další velké reformě
CAP?

- Nutnost zjednodušení systému
- Modernizace CAP
- Vliv MFF

Kam dál po roce 2020?

- 1. června 2018 – EK představeny návrhy na legislativní změny v CAP
 - Nutnost přizpůsobit se se nové realitě (klimatická změna atd.)
 - 9 cílů (viz obrázek)

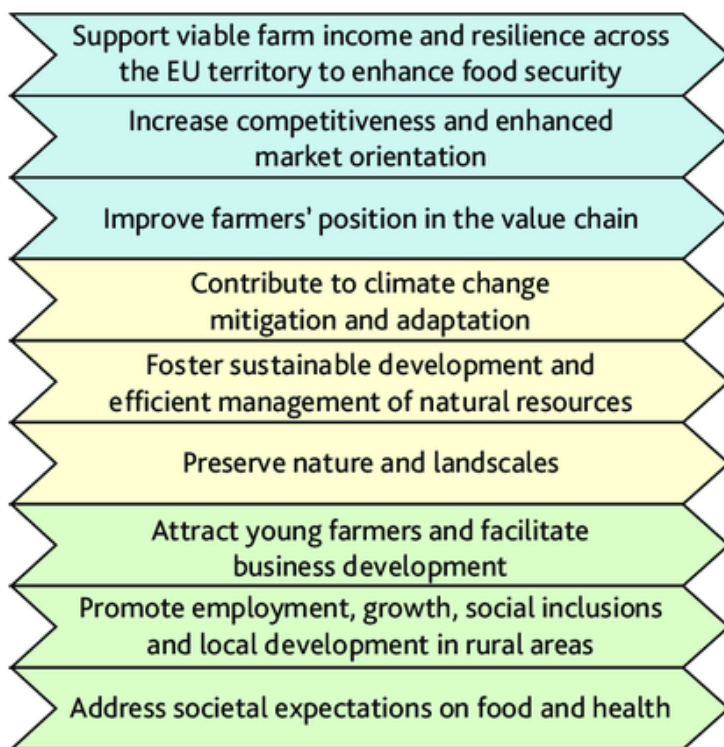

Navrhované obecné a konkrétní cíle CAP na období 2021-2027 (Erjavec et al. 2018)

<p>Fostering a smart and resilient agricultural sector ensuring food security</p>	<p>Bolstering environmental care and climate action and contributing to the environmental- and climate-related objectives of the EU</p>	<p>Strengthening the socio- economic fabric of rural areas</p>
<p>(a) Support viable farm income and resilience across the EU territory to enhance food security</p>	<p>(d) Contribute to climate change mitigation and adaptation, as well as sustainable energy</p>	<p>(g) Attract young farmers and facilitate business development in rural areas</p>
<p>(b) Enhance market orientation and increase competitiveness including greater focus on research, technology and digitalization</p>	<p>(e) Foster sustainable development and efficient management of natural resources such as water, soil and air</p>	<p>(h) Promote employment, growth, social inclusion and local development in rural areas, including bio-economy and sustainable forestry</p>
<p>(c) Improve farmers' position in the value chain</p>	<p>(f) Contribute to the protection of biodiversity, enhance ecosystem services and preserve habitats and landscapes</p>	<p>(i) Improve the response of EU agriculture to societal demands on food and health, including safe, nutrition and sustainable food, as well as animal welfare</p>
<p>Fostering knowledge, innovation and digitalisation in agriculture and rural areas</p>		

Jak by měl nový systém fungovat?

CAP objectives

CAP
Strategic
Plan

*Types of
intervention*

*Pillar 1
EAGF*

*Pillar 2
EAFRD*

Jak by měl nový systém fungovat?

FRAMEWORK

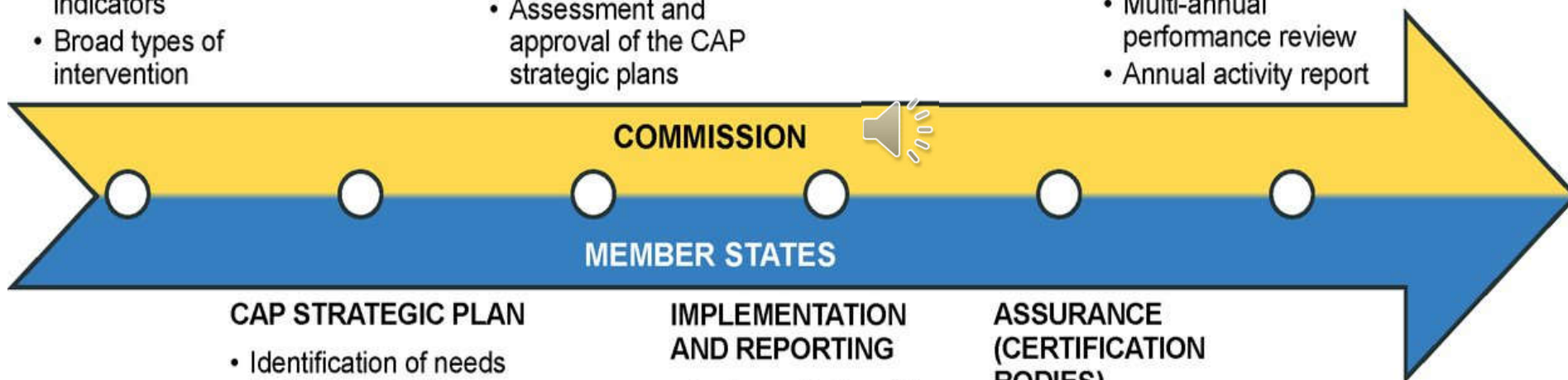
- EU general and specific objectives
- Set of common indicators
- Broad types of intervention

APPROVAL

- Assessment and approval of the CAP strategic plans

ASSURANCE

- Annual performance and financial clearance
- Conformity procedure
- Multi-annual performance review
- Annual activity report

COMMISSION

MEMBER STATES

CAP STRATEGIC PLAN

- Identification of needs
- Definition of CAP interventions
- Definition of targets and milestones

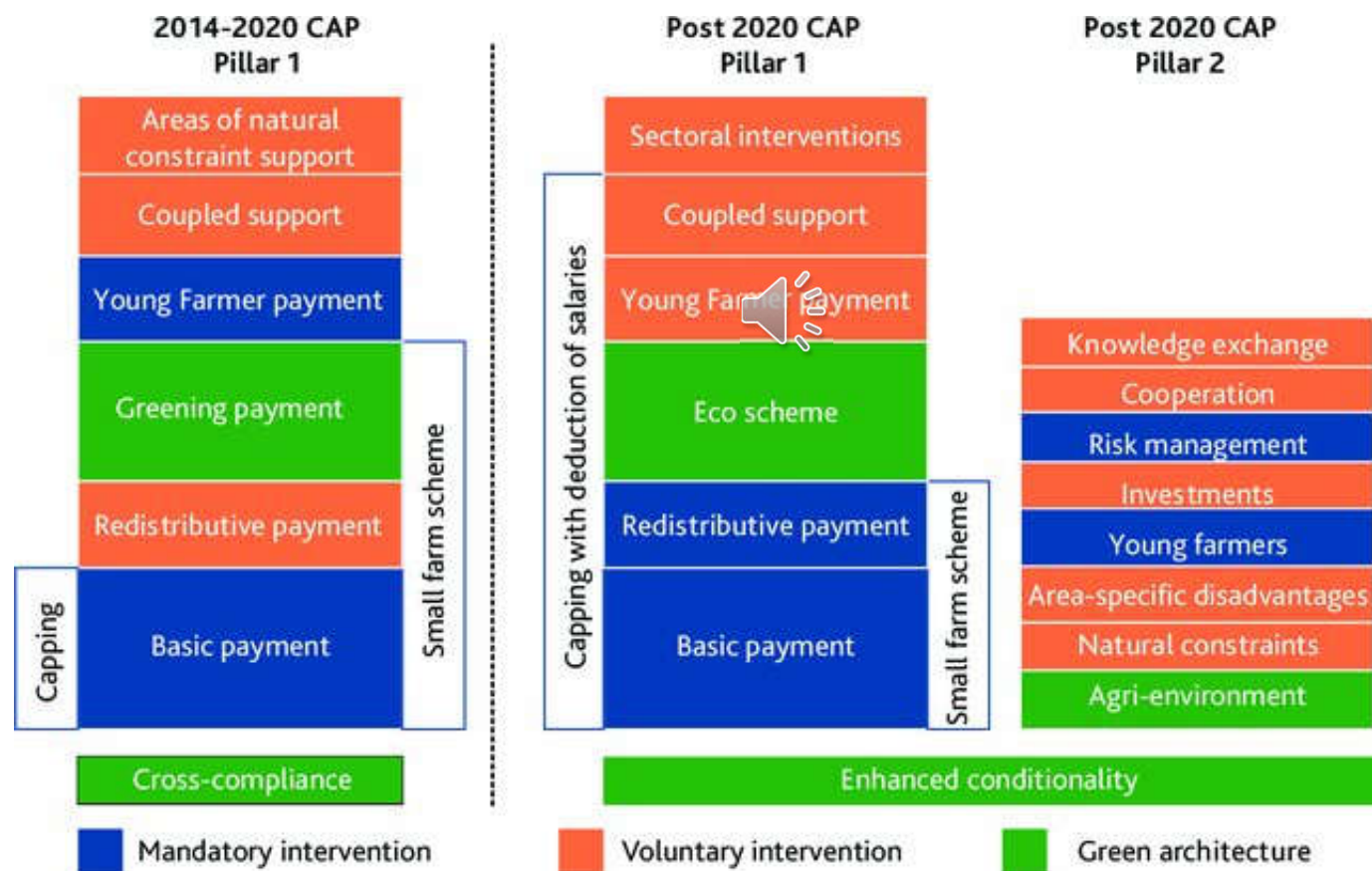
IMPLEMENTATION AND REPORTING

- Implementation of the CAP strategic plan
- Annual accounts, management declarations and reporting on outputs and results

ASSURANCE (CERTIFICATION BODIES)

- Audit of paying agency accounts, governance structures and performance reporting

Jak by měl nový systém fungovat?

Rok 2019 – rok změny, která nenastala?

- Předpoklad: 2019 = zlomový rok evropského zemědělství

ALE

Volby do EP, politické taktizování mezi členskými zeměmi, BREXIT, nedojednaný víceletý finanční rámec (= zpoždění pro národní strategické plány)

PROTO

EK (říjen 2019) – přechodné období:

- Zemědělci budou mít dotace k dispozici i po roce 2020
- Členské státy budou mít času na vytvoření strategických plánů.

Realistický odhad však počítá s mnohem delším přechodným obdobím (vliv koronavirus, BREXIT) – reforma tedy až 2023? 2024?

Společná politika rybolovu

Zásady později, teprve od roku 1970, součást společné zemědělské politiky

Důvody vzniku

- spory o rybolovná teritoria
- obrana proti narušení mořského ekosystému

Vlastní vznik v roce 1983 —> jižní rozšíření, reforma 2002

Financování: původně Finanční nástroj pro řízení rybolovu (FIFG), od 2007 Evropský rybářský fond (EFF), od 2014 **Evropský námořní a rybářský fond** (EMFF)

Funkce: řízení zdrojů ryb uvnitř EU a aktivní role navenek, zachování konkurenceschopnosti odvětví (finanční pomoc), kontrola a vymáhání stanovených pravidel

Principy politiky rybolovu

rovný přístup do teritoriálních vod členských zemí (s výjimkou pobřežního pásma)

strukturální pomoc (viz finanční nástroje)

referenční ceny pro dovoz (ochrana trhu)

kvóty pro jednotlivé druhy ryb včetně podmínek způsobu rybolovu

standards kvality rybích produktů

Reforma rybolovu

Reforma 2002: víceleté plány na ochranu ryb, přelovení některých druhů ryb – nemožnost reprodukce

Aktuálně řešené problémy (zelená kniha EK):

- snižující se zásoby ryb a nadměrná kapacita rybářských flotil – předchozí reforma neuspěla
- ohrožené druhy ryb
- nalezení pracovních alternativ pro tradiční rybářské komunity
- ochranná opatření zahrnující také nečlenské země EU, boj s ilegálním rybolovem
- potřeba regulace na regionální úrovni

Reforma odroku 2014: cíle

- znovuoobnovení populace ryb na udržitelnou úroveň
- ukončení nehospodárných postupů při rybolovu (výměty – tzv. vedlejší výlovky)
- stále možnost států omezit rybolov 12 mil od pobřeží
- nové priority:
 - akvakultura
 - drobný rybolov
 - mezinárodní vědecká spolupráce
- **Aktuální navrhovaná reforma?**